

F. t. l. vedr. frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien m.v.

søg, som blev gennemført i dette regi, viste således, at en struktureret og systematisk anvendelse af eftersamtaler kunne medvirke til at nedbringe tvangsanvendelsen betydeligt. Regeringen ønsker med den nye bestemmelse i § 4, stk. 5, at udbrede de positive erfaringer fra forsøgene i det nationale kvalitetsprojekt til at gælde generelt i forbindelse med anvendelsen af tvang i psykiatrien.

Eftersamtalen skal være en systematisk gennemgang og bearbejdning af patientens oplevelser i forbindelse med udøvelsen af tvang. Det er hensigten, at samtalen skal medvirke til at give patienten en større forståelse for årsagen til, at det i situationen blev vurderet nødvendigt at anvende tvang og dermed bidrage til en større patienttilfredshed. Det er endvidere hensigten, at eftersamtaler skal forebygge yderligere anvendelse af tvang i behandlingsforløbet. Der skal efter bestemmelsen tilbydes minimum én eftersamtale, men der kan være behov for flere samtaler. Sundhedsstyrelsen fastsætter regler for gennemførelsen af eftersamtaler, herunder en beskrivelse af formålet med eftersamtaler og proceduren for afholdelse af eftersamtaler m.v.

*Til nr. 9 (psykiatrilovens § 4 a)**Beslutninger i overlægens fravær*

Med ændringen fastsættes det, at bestemmelsen i § 4 a, hvorefter de anførte beslutninger i bestemmelsen i overlægens fravær kan træffes af en anden læge, udvides. Således omfatter denne procedure også beslutningen om, at en patient skal have foretaget personlig hygiejne under anvendelse af tvang, jf. forslaget til ny § 18 f i lovforslagets § 1, nr. 13 samt beslutning om, at der skal foretages undersøgelse af post, patientstuer, ejendele og kropsvsitation samt beslaglæggelse og tilintetgørelse af genstande m.v., jf. forslaget til ny § 19 a i lovforslagets § 1, nr. 15. Overlægen skal i disse tilfælde snarest muligt tage stilling til beslutningen.

*Til nr. 10 (psykiatrilovens § 12)**Tvangsbehandling med elektrostimulation (ECT)*

Fælles for alle former for tvangsbehandling, jf. kapitel 4 i loven, gælder, at de i henhold til psykiatrilovens § 12, stk. 1, jf. § 5, kun må gennemføres, hvis patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og at det vil være uforvarligt ikke at tvangsbehandle den pågældende, idet udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers ville blive væsentligt forringet (»behandlingsindikationen«, jf. § 5, stk. 1,

nr. 1), eller fordi den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre (»fareindikationen«, jf. § 5, stk. 1, nr. 2). Afgørelsen om tvangsbehandling træffes af overlægen.

Herudover skal psykiatrilovens § 4 om mindste middel iagttages, hvilket bl.a. indebærer, at tvangsanvendelsen skal være proportional i forhold til det, der søges gennemført med behandlingen, og hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, skal disse anvendes. Der henvises i den forbindelse til punkt 6. i de almindelige bemærkninger.

I den gældende psykiatrilov er der hverken i selve loven eller i bekendtgørelse nr. 1404 af 14. december 2004 om tvangsbehandling, fiksering, tvangsprotokoller m.v. på psykiatriske afdelinger fastsat særlige regler om tvangsbehandling med elektrostimulation (ECT), modsat de særlige regler om tvangsmedicinering og tvangsernæring, som er fastsat i lovens § 12, stk. 2, for så vidt angår tvangsmedicinering og ovenfor nævnte bekendtgørelse §§ 2-6, samt § 7 i bekendtgørelsen for så vidt angår tvangsernæring.

Folketingets Retsudvalg anførte imidlertid i beretning af 2. oktober 1997 (Folketingets Forhandling 1996-1997, Tillæg B, s. 1541 ff.), som blev afgivet forud for revisionen af loven i 1998, følgende: »Retsudvalget har i øvrigt bemærket sig, at der er ydret særlig betænkelighed ved at anvende el-stimulation. Retsudvalget ønsker ikke at vurdere behandlingsformer, idet udvalget har forstået, at el-stimulation ikke anvendes under tvang, medmindre der foreligger en aktuel eller potentiel livstruende tilstand. Det er på den baggrund retsudvalgets opfattelse, at der ikke er behov for særskilt regulering af denne behandlingsform«.

Det har således, på trods af at det ikke i den nuværende psykiatrilov eksplicit er anført som en yderligere betingelse for anvendelse, været forudsat, at ECT alene sker ved en *aktuel eller potentiel livstruende tilstand*. Sundhedsvæsenets Patientklagenævns praksis er i overensstemmelse hermed.

Den foreslåede ændring af § 12 har til formål i selve loven at præcisere den gældende retstilstand, hvorefter tvangsbehandling med ECT alene kan gennemføres, hvis patienten befinder sig i en aktuel eller potentiel livstruende tilstand. Retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at kriterierne fremgår af loven og ikke alene af forarbejderne, som kan være svært tilgængelige for aktørerne på området.

Som eksempel på en situation, hvor ECT givet under tvang kan overvejes, kan nævnes tilstanden akut delir. Denne tilstand kan bl.a. opstå som komplikation i forbindelse med en psykisk lidelse. En udtalt manitilstand kan således udvikle sig til akut delir. Det akut-